

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v hlavním líčení konaném dne 11. února 2004 v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Hany Kleinové a přísedících Martina Valy a Olgy Šunové, t a k t o :

Obžalovaný

Josef MLČOUŠEK,

nar. 1947 ve Chvalkovicích, okr. Vyškov, dělník a.s. Dopravní stavby Holding Olomouc – závod Brno, Horní Heršpice, Bohunická č. 50, trvale bytem Chvalkovic, okr. Vyškov, přechodně bytem Brno, [redacted],

se podle § 226 písm. c) trestního řádu zprošťuje obžaloby Krajského státního zástupce v Brně sp.zn. 3 KZv 128/2000 pro skutek, který měl spáchat tím, že:

dne 27.8.1967 kolem 14.20 hodiny na československo-rakouské hranici v prostoru soutoku řek Morava a Dunaj, pod hradem Děvín, jako voják základní vojenské služby Pohraniční stráže – útvar Karlova Ves, vykonávající hlídku stráž hranice, společně se svobodníkem Jozefem Hudákem, nar. 26.5.1946, občanem Slovenské republiky, zařazeným do kontrolní hlídky, zahájil střelbu z automatické zbraně – samopalu M 58 nejprve jednotlivými ranami, posléze i dávkami, proti čtyřem narušitelům státní hranice – občanům tehdejší Německé demokratické republiky, jménem Manfred Helmut Reinhold Hahn, nar. 15.1.1949, Jörg Richard Poppe, nar. 5.8.1940, Peter Lutz Rassmann, nar. 24.12.1943 a Richard Schlenz, nar. 20.1.1939, kteří přijeli na místo osobním vozem zn. BMW, SPZ: SX 70-92, přes střechu vozidla překonali drátěný hraniční zátaras, skočili do řeky Moravy a plavali směrem k rakouskému břehu,

příčemž při soustředěné palbě, která pokračovala i na rakouskou stranu řeky evidentně již ve výlučném úmyslu osoby zlikvidovat, usmrtil střelou do hlavy Richarda Schlenze, nar. 20.1.1939, a to v momentě, kdy jmenovaný překonával kamennou hráz v řece Morava, nacházející se již na rakouské straně státní hranice, zatímco zbývajícím uprchlíkům se podařilo řeku přeplavat bez újmy na zdraví a vystoupit na rakouském území, přesto následně s bodákem v ústech přeplaval řeku až do prostoru kamenné hráze, kterou bezvýsledně prohledal a krátce nato byl odvolán zpět na československou stranu státní hranice velitele čety Pohraniční stráže,

ve kterém byl spatřován trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona,

neboť nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný.

O d ů v o d n ě n í

Krajský státní zástupce v Brně podal ke Krajskému soudu v Brně dne 15.4.2002 obžalobu na obžalovaného Josefa Mlčouška pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona. Tohoto trestného činu se obžalovaný Josef Mlčoušek měl dle obžaloby dopustit tím, že dne 27.8.1967 kolem 14.20 hodiny na československo-rakouské hranici v prostoru soutoku řek Morava a Dunaj, pod hradem Děvín, jako vojín základní vojenské služby Pohraniční stráže – útvar Karlova Ves, vykonávající hlídku stráž hranice, společně se svobodníkem Jozefem Hudákem, nar. 26.5.1946, občanem Slovenské republiky, zařazeným do kontrolní hlídky, zahájil střelbu z automatické zbraně – samopalu M 58 nejprve jednotlivými ranami, posléze i dávkami, proti čtyřem narušitelům státní hranice – občanům tehdejší Německé demokratické republiky, jménem Manfred Helmut Reinhold Hahn, nar. 15.1.1949, Jörg Richard Poppe, nar. 5.8.1940, Peter Lutz Rassmann, nar. 24.12.1943 a Richard Schlenz, nar. 20.1.1939, kteří přijeli na místo osobním vozem zn. BMW, SPZ: SX 70-92, přes střechnu vozidla překonali drátěný hraniční zátaras, skočili do řeky Moravy a plavali směrem k rakouskému břehu, přičemž při soustředěné palbě, která pokračovala i na rakouskou stranu řeky evidentně již ve výlučném úmyslu osoby zlikvidovat, usmrtil střelou do hlavy Richarda Schlenze, nar. 20.1.1939, a to v momentě, kdy jmenovaný překonával kamennou hráz v řece Morava, nacházející se již na rakouské straně státní hranice, zatímco zbývajícím uprchlíkům se podařilo řeku přeplavat bez újmy na zdraví a vystoupit na rakouském území, přesto následně s bodákem v ústech přeplaval řeku až do prostoru kamenné hráze, kterou bezvýsledně prohledal a krátce nato byl odvolán zpět na československou stranu státní hranice velitele čety Pohraniční stráže.

Obžalovaný Josef Mlčoušek v přípravném řízení vypověděl, že jako vojín základní vojenské služby pohraniční stráž – útvar Karlova Ves vykonával hlídku stráže hranice na

československo-rakouské hranici dne 27.8.1967. V době, kdy uslyšel střelbu, byl vzdálen od strážní věže asi 300 až 400 m. Střelbu zahájil svobodník Jozef Hudák. Poté, co zaslechl střelbu, rychle se vrátil ke strážní věži, střelbu na narušitele zahájil v okamžiku, kdy tito vstoupili do řeky Moravy. Střelbu směřoval do vody před narušitele. Jednalo se o tzv. křížovou střelbu, střílel tak z toho důvodu, aby narušitele přiměl k návratu. Pokud jde o kamennou hráz, na které došlo k zásahu poškozeného Schlenze, tuto považoval za státní hranici mezi ČSSR a Rakouskem. Obžalovaný vypověděl, že poškozeného Schlenze nezasáhl. U hlavního líčení obžalovaný uvedl, že nevěděl o tom, že narušitelé přešli přes dráty, byl v té době na druhé straně, vzdálen asi 250 m od úseku pana Hudáka. Z rakouské strany byl na pravé straně. Byl tam jako pomocník, voják v základní službě. Měl samopal M 58 a bodák, náboje měl ostré. Asi v 14.30 hodin dne 27.8.1967 slyšel výstřely. Jako pomocník musel reagovat, viděl, že je někdo ve vodě. Zalehl a také střílel, nejdříve do vzduchu a pak jediné před ně. Když na to nereagovali, zkusil střílet i dávkou, ale nikdy nestřílel na osoby. Střílel přes ně a před ně, aby je nezasáhl, mohlo to trvat 15 vteřin nebo 30 vteřin. Oni na to nereagovali a on se přibližoval k veliteli hlídky. Zbraň mohli použít v krajním případě, nejdříve měli použít varovný výstřel a když na to narušitel nereagoval, tak měli použít zbraň. Takto mohli postupovat, když narušitelé překonali zářez – dráty. Státní hranice byla zřejmě uprostřed vody, tehdy do věděl, dnes to neví. Když se přiblížil k Hudákovi, ten mu řekl, že jeden z narušitelů je asi zraněný, ať se vysvětle a že ho půjdou hledat a poskytnou mu pomoc. Na pokyn Hudáka si s sebou vzal bodák. S Hudákem ve vodě společně hledali, pak na něj někdo zavolal, aby se vrátili zpátky. Na jakém státním území se pohybovali, neví, zraněného nenašli. Když byl tento incident řešen v roce 1967, dostal hodinky. Jak byl odměněn Hudák, neví. Obžalovaný uvedl, že nevěděl, na jaké státní území střílel. Věděl však, že nesmí střílet na sousední území. O tom, že byl zastřelen jeden člověk, se dověděl až při výsledku v roce 1967.

Po upozornění na rozpory obžalovaný vypověděl, že si nepamatuje, v jaké vzdálenosti byl od Hudáka, když uslyšel střelbu. Zbraň použil až po Hudákovi. V té době na Hudáka neviděl. Pokud mluvil o stanovišti, myslel tím stanoviště Hudáka, on sám byl pohyblivá hlídka. Nikdy nestřílel na osobu. Dále obžalovaný vypověděl, že odměnu dostal za dobrý výkon služby. Podle předpisů měli uprchlíky zadržet, měli mířit na narušitele, on to ale neudělal. Obžalovaný uvedl, že neví, proč v přípravném řízení vypovídal, že střílel, když narušitelé překonávali hráz.

Obžalovaný dále uvedl, že před incidentem u pohraniční strážě sloužil asi půl roku. Tehdy to byla zřejmě jeho první hlídka na tomto stanovišti, tedy na stanovišti pohyblivé hlídky. Během týdne byli stále poučovani, co mají za úkol v úseku, jak v případě narušení postupovat, kudy probíhala státní hranice. Když přestal střílet, tak osoby byly v půlce řeky. Uvědomoval si, že při střelbě může dojít k zasažení osoby, na osoby nemířil. Když střelbu ukončil, narušitele už neviděl. Do vody šel proto, že dostal rozkaz od velitele hlídky. K překonání řeky k hrázce bylo třeba asi 5 minut.

K listinnému důkazu – protokolu o výsledku svědků založených na č.l. 24-26 obžalovaný vypověděl, že asi jako svědek mluvil pravdu, ale nestřílel na narušitele, ale jejich směrem. K fotokopii protokolu o výsledku svědků založených na č.l. 27-28 obžalovaný vypověděl, že asi viděl krev ve vodě, zraněného narušitele hledali, ale nenašli ho.

Svědék Ondrej Šedivý vypověděl, že v roce 1950 nastoupil k vojsku Ministerstva vnitra ČSR, v roce 1967 byl služebně zařazen v Bratislavě u pohraniční brigády ve funkci velitele brigády. Propuštěný byl z politických důvodů v roce 1971. Konkrétně na přechod občanů bývalé NDR v úseku řeky Moravy pod hradem Děvín v Bratislavě si nevzpomíná, ale mohlo k takové události dojít. Vždy, když došlo k narušení státní hranice, nebo použití služební zbraně vojákem základní služby, tak tato skutečnost byla kompetentními orgány

pohraniční strážě a orgány činnými v trestním řízení přešetřena. O výsledcích vyšetřování on sám informován nebyl. Státní hranice mezi Československem a Rakouskem v roce 1967 probíhala pod hradem Děvín v Bratislavě středem toku Moravy. Nepamatuje si, zda hranice byla vyznačena kameny. Pokud jde o použití zbraně příslušníky vojsk pohraniční strážě, tak k tomu byl vydaný předpis PS I. – I), kde bylo jednoznačně stanoveno, kdy může zbraň voják pohraniční strážě použít. K použití zbraně byli vojáci přeškoleni a zkoušeni. Byli proškoleni o místu výkonu služby a o tom, kde probíhá státní hranice. Pokud jde o osobu Josefa Mlčouška, toto jméno mu nic neříká. Svědek dále vypověděl, že si nevzpomíná, zda kamenná hráz byla na území Rakouska, nebo na území tehdejšího Československa.

Při další výpovědi v přípravném řízení svědek uvedl k hlášení o narušení státní hranice ze dne 30.8.1967, že podpis na tomto dokumentu je jeho. Svědek uvedl, že si nevzpomíná na to, že by se do prostoru, kde došlo ke střelbě dne 27.8.1967 dostavil společně s komisí, která událost prošetřovala dne 30.8.1967. Pokud jde o hráz, vzpomíná si, že tam byla, ale neví, kde přesně se nacházela. Nebylo běžné, aby pohraničníci překročili státní hranici a zdrželi se na rakouském území, naopak bylo přísně zakázané překročit státní hranici. Na podrobnosti uvedené v hlášení si nevzpomíná. Není schopen se k hlášení vyjádřit. Jak byl incident řešen, zda disciplinárně nebo jinak, si nevzpomíná. Pokud jde o náčrtek místa narušení státní hranice ze dne 27.8.1967 v úseku 9. pohraniční roty vypracovaný pplk. Jánom Škrobákom, k tomu nemůže uvést, zda odpovídá skutečnosti, je to jen situační náčrtek.

Svědék ing. František Cudrák vypověděl, že v roce 1967 byl zařazen na zpravodajském oddělení pohraniční strážě brigády v Bratislavě jako zástupce náčelníka. Na starosti měl úsek Bratislavy. Pokud jde o událost v letních měsících 1967 v Bratislavě pod hradem Děvín, o ní byli telefonicky vyrozuměni operačním důstojníkem asi hodinu a půl poté, co se stala. Poté se dostavil na rotu pohraniční strážě útvaru Děvín a zde se dověděl, že neznámí pachatelé se dostali do hraničního pásma, kdy vystoupili po střeše auta, překonali drátěné zátarasy a přes řeku Moravu plavali na druhou stranu do Rakouska, přičemž voják základní vojenské služby pohraniční strážě použil za účelem zadržení pachatelů zbraň. Vojáci byli v té době vybaveni samopalem vzor 58. Vzpomíná si na to, že voják byl po použití zbraně značně rozrušen. Vojáci byli o použití zbraně řádně poučeni, stejně jako o tom, že nemohou použít zbraň směrem na cizí území. Někdo určitě zkoumal oprávněnost použití zbraně, v jeho kompetenci to nebylo. K celé události sám načetl plánek, věc byla uzavřena s tím, že došlo k proniknutí pachatelů do Rakouska. Vojáci byli před nástupem do výkonu služby poučeni o použití zbraně. Hraničním zmocněncem byl velitel brigády Šedivý. Není mu známo nic o tom, že vojáci ve snaze zadržet pachatele, přešli na druhou stranu řeky Moravy. On sám vojáka Mlčouška k této věci nevyslychal. Předpisy jednoznačně nepovolovaly, že by voják pohraniční strážě přešel na druhou stranu hranice. Voják Mlčoušek byl převelen na jinou rotu.

Svědék ing. Ján Holan vypověděl, že od roku 1950 sloužil u vojsk ministerstva vnitra pohraniční stráž, naposledy sloužil u pohraniční strážě brigáda v Bratislavě. V roce 1976 šel do civilu. Na událost z roku 1967 na československo-rakouské hranici pod hradem Děvín si nevzpomíná, neboť v té době byl nemocný. Velitelem brigády byl plk. Šedivý, zpravodajcem byl pan Cudrák, náčelník zpravodajského oddělení byl pan František Vydra, referent bojové přípravy byl Ján Kaván, vedoucí oddělení bojové přípravy byl pan Robert Macura. Pokud jde o průběh státní hranice mezi Slovenskem a Rakouskem, v tomto období a v této části země, tak ta probíhala středem řeky Moravy. Zda tam byla nějaká kamenná hráz, si nevzpomíná.

Svědék František Vida vypověděl, že pokud si vzpomíná, tak velitelem roty pohraniční stráže Děvín byl mjr. Lictava. K fotografii ze dne 30.6.1967 svědek uvedl, že předpokládá, že kamenná hráz se nacházela až na rakouském břehu. Tato hráz byla viditelná, když byl nižší stav vody tak, jako tomu bývalo koncem léta. Použití zbraně bylo upraveno v platném zákonu o použití zbraně příslušníky pohraniční stráže. Každý voják základní služby byl od začátku po nástupu na konkrétní jednotku seznámen s terénem a průběhem hranice. Při vyšetřování konkrétního incidentu v roce 1967 byl vyčleněn důstojník, domnívá se, že se jednalo o mjr. Kabátu. O událost se měli zajímat i plk. Šedivý, plk. Holan a pplk. Škrabák. Vzhledem k době, která uplynula, si na podrobnější okolnosti nevzpomíná.

Svědék Ján Kabát vypověděl, že vojskům ministerstva vnitra nastoupil 5.10.1949. V době, kdy došlo 27.8.1967 k události v Bratislavě na soutoku řek Moravy a Dunaje v úseku pohraniční roty Děvín, čerpal řádnou dovolenou. Dne 1.9.1967 nastoupil na vojenskou akademii v Brně. Svědek uvedl, že všichni pohraničníci byli pravidelně přeškolení o použití zbraně tak, aby projektily nedopadaly na území druhého státu. O těchto školeních se pořizovaly záznamy, které proškolování vojáci podepisovali. Pokud jde o hranici, ta v daném období probíhala středem toku Moravy. Před hranicí se nacházel kamenná regulační hráz na území tehdejšího Československa.

Svědék Peter Lutz Rassmann vypověděl, že žil v Lipsku společně s Manfredem Hahnem, Jörgem Poppem a Richard Schlenzem, byli přátelé. Byli nespokojeni s hospodářkou a politickou situací v tehdejší NDR a rozhodli se proto uprchnout přes československo-rakouskou hranici. Do Československa si nechali udělit víza na dva dny a dne 26.8.1967 v 00.30 hodin přijeli jeho osobním automobilem zn. BMW do Československa. Hledali vhodné místo k překročení hranic, místo našli, bylo opatřeno plotem z ostnatého drátu vysokým 2 až 2,5 m, za ním byla řeka Morava. V sobotu 26.8.1967 poprvé toto místo navštívili, na útěku se domluvili na příští noc. V noci pak zjistili, že ve vodě je ukotven hlídkový člun a byl slyšet štěkot psů. Dohodli se, že se o útěk pokusí 27.8.1967 ve 14.00 hodin. V neděli tuto dobu jeli automobilem BMW k hraničnímu oplocení, on sám řídil. Věže byly obsazeny hlídkujícími vojáky, vyčkali až pěší hlídka bude na místě, co nejvzdálenějším. Odložili si event. uvolnili si šaty, auto zaparkoval na veřejném parkovišti přímo u plotu. Vylezli na střešku auta, odtud skočili na betonový pilíř plotu a plot překonali. K vodě odtud měli asi 2 až 3 m. Asi 20 m utíkali po proudu řeky a pak skočili do vody. Řeka tam byla široká 40 až 50 m. Hranice mezi Československem a Rakouskem procházela středem řeky. Když byli ve vodě, slyšeli salvy výstřelů. Slyšel pískot kulek narážejících na vodu. Svědek uvedl, že do vody skákal jako poslední, Richard Schlenz si na sobě nechal šaty a proto ho svědek ve vodě předebral. Richard Schlenz byl zasažen strelou při překonávání kamenného valu, přes val se nedostal. Svědek uvedl, že viděl pouze jednoho vojáka, neví zda střílel, který přibíhal ze směru pravé strážní věže. Svědek dále vypověděl, že viděl vojáka, který odložil částečně oblečení a měl v úmyslu za nimi plavat. On sám a ostatní uprchlíci se pohybovali za bezpečným valcem a dál utíkali na rakouské straně do většího území pokrytého močály a keří. Zde zjistili, že Richard Schlenz chybí.

Svědčyně Frederika Urbánková vypověděla, že byla společně s dnes již zemřelým manželem Otto Urbánkem v oblasti ústí Moravy a Dunaje. Bylo to v neděli, na přesnou dobu si nepamatuje. Manžel zemřel v červnu 1976. Slyšela množství výstřelů, na každé pohraniční hlídkové věži byl pohraničník, pak sestoupili z věží a oba stříleli. Tři hoši prolezli plotem ostnatého drátu, skočili do Moravy a chtěli doplavat na rakouské území. Oba vojáci stříleli směrem do Rakouska na hochy, kteří plavali v Moravě. Vojáci stříleli, i když ti hoši dosáhli kamenného náspu v řece Moravě. Její manžel pomohl vylézt dvěma hochům z houští. Co se

stalo s třetím mužem, to neviděla. Viděla, jak vojáci seběhli z věží, stříleli zleva a zprava. Na rakouském území neviděla žádné muže, kteří by hochy pronásledovali.

Svědék Verner Sallinger vypověděl, že si na událost, která se stala v roce 1967 dobře vzpomíná, byl tam tehdy společně se svojí ženou Wilfriede Sallingerovou, se svým bratrem Hermanem Sallingerem a jeho ženou Ingrid Sallingerovou a jejich tehdy desetiletým synem Hermanem Sallingerem. Šli procházkou k území, kde stéká Morava s Dunajem. Zde slyšeli výkřiky. Viděli 4 muže, kteří vstoupili do vody a začali plavat přes Moravu směrem k rakouskému břehu. Výkřiky pocházely od dvou pohraničních vojáků, kteří muže začali pronásledovat. Pohraničníci naznačovali, aby jejich skupina odešla. Pohraničníci pak stříleli na plavající muže. Jejich skupina se přikrčila, ale byli těmito střelami ohrožováni, slyšeli svištět kulky kolem sebe. Svědek vypověděl, že viděli, že když jeden muž přelézal hráz kamení, slyšel znovu výstřely. Muž se pak potopil ve vodě asi 1,5 až 2 m hluboké. Ukázal toto místo policistům a oni tam pak našli mrtvé tělo. Svědek uvedl, že pak utíkal k autu, aby mohl informovat policii. Od svého bratra se dověděl, že jeden z pohraničníků se vysvlékl a s nožem v ústech přeplaval řeku. Pokud jde o počet pohraničníků, on sám si pamatuje, že byli dva, ale mohlo jich být i více.

Svědkyně Wilfriede Sallingerová vypověděla, že byla společně s manželem, jeho bratrem a jeho devítiletým synem na výletu směrem ke skále Abarth. Když přišli k břehu, viděli jak do vody skočili 4 hoši. Tři z nich plavali většinou pod vodou, obepluli násep. Jeden to nedokázal, plaval přímo k náspu z kamení a přešel jej. Na české straně břehu stálo 4-5 pohraničníků, kteří stříleli, kulky svištěly i kolem nich. Se synovcem se schovala v díře, kulky jim svištěly nad hlavami. Ten z mužů, co přešel násep chvíli stál a potom byl zezadu zastřelen. Jeden z pohraničníků s nožem v ruce plaval ke kamennému náspu a tam hledal. Tohoto muže vyfotila.

Svědék Ernest Karl Varga vypověděl, že tehdy byl se svojí manželkou a otcem v autě, které bylo zaparkováno u chaty na polní cestě. Při vystupování slyšeli střelbu. Manželka mu řekla, že přímo kolem ní proletěl výstřel. Svědek uvedl, že utíkal dolů k řece Moravě a viděl zde vojáky, jak vylezli na kamenný val, který byl tehdy uprostřed řeky a prohledávali vodu. Na břehu řeky viděl Hermana Sallingeru, který fotografoval. Svědek vypověděl, že tito vojáci se zdrželi na kamenném valu 5-10 minut a byli ozbrojeni dlouhými noži a potápěli se pod vodou, protože něco hledali. Pokud jde o střelbu, slyšel pouze jednotlivé výstřely.

Svědkyně Helena Vargarová vypověděla, že tehdy byla s manželem na výletě. Slyšela výstřely, neví, kolik jich bylo a neví, kolik lidí se pokoušelo přeplavat Moravu. Když chtěla nastoupit nebo vystoupit z auta, letěla střela velmi blízko kolem ní.

Svědkyně Ingrid Sallingerová vypověděla, že se stala svědkem události na rakousko-československé hranici dne 27.8.1967. Toho dne byli na procházce on, její manžel, švagr, švagrová a jejich syn Herman. Jeli autem před ochranný násep až skoro k soutoku Moravy s Dunajem, tam nechali auto zaparkované, šli lesem k řece. V lese uslyšeli výstřely, výstřely již není schopna popsat. Muži, kteří šli před nimi, jim řekli, ať se skrčí, že se tam něco děje. Střelba trvala déle, ale jak dlouho, si nevzpomíná. Když přišli na břeh, na rakouské straně nikoho neviděla. Na československé straně viděla skříňové auto a vojáky, v tu dobu se již nestřílelo. Náhle uviděla nějakého muže, který se vynořil z řeky nad náspem z kamení, byl v uniformě, ale nemůže na to přísahat. Manžel jí sdělil, že někteří uprchlíci se dostali do Rakouska. Její švagr upozornil celníky, utíkal hned k autu. Měli s sebou tenkrát fotoaparát, film z fotoaparátu odevzdali celníkům.

Svědék Jörg Richard Poppe vypověděl, že v srpnu 1967 trávil prázdniny u Bratislavy, a to v místě, kde ústí Morava do Dunaje. Toto místo se mu jevilo jako příznivé k překročení hranice. Od roku 1965 se zabýval útekem z NDR. Po dovolené se v Lipsku setkal se třemi přáteli, o kterých věděl, že chtějí uprchnout z NDR. Dohodli se pro společný útek. Společně s Richardem Schlenzem, Manfredem Hahnem a Lutzem Rassmannem jeli do Československa. Z hradu Děvín pozorovali, jak je hranice střežena. Viděli, že jsou zde dvě věže obsazené vždy jedním vojínem. Kvůli ohybu řeky nebylo možno břeh přehlédnout, a proto mezi dvěma věžemi chodil další pohraniční voják. Podél břehu řeky probíhala veřejná silnice, kterou mohl použít kdokoli. Silnice byla ohraničena 3 metry vysokým plotem a za ním se nacházel břeh řeky Moravy. Svědek uvedl, že Richard Schlenz řídil auto, zastavili u plotu. Střechu auta použili k přelezání plotu, Richard Schlenz byl poslední, skočili do řeky a tuto přeplavali. Bylo jim známo, že hranice mezi Československem a Rakouskem leží uprostřed řeky. Všichni čtyři střed řeky přeplavali. Před rakouským břehem bylo kamenné molo probíhající podélně v řece. Byli vzdáleni asi 4-5 m od tohoto mola, když zaslechli první výstřely. Zprvu to byly jednotlivé výstřely, pak přešly v palbu. Nejprve byli na břehu 2 nebo 3 vojáci, ale když se střílelo, byly tam 4 osoby. Neví, kolik z těchto osob střílelo. Manfredu Hahnovi a Lutzovi Rassmannovi se podařilo přelézt molo. On a Richard Schlenz byli ještě před molem. Svědek uvedl, že předstíral, že je mrtvý, neplaval dál a pokoušel se dosáhnout nohama dna. Ze dna se pak odrazil a přešel kamenné molo. Na druhé straně byl v bezpečí. Richard Schlenz byl v tom okamžiku ještě na druhé straně mola. Viděl ho, jak jde vzpřímeně po molu, oba se na sebe podívali a v tom okamžiku se zhroutil do sebe a padl před ním do vody. V tu dobu byl od něho vzdálen asi 3 m. Svědek vypověděl, že když byl Richard Schlenz na molu, přicházely zvuky střelby více z místa, kde zanechali auto. Toto místo se nachází blíže Dunaji. Když stál Schlenz ještě vzpřímeně na molu, obrátil se prakticky zády k místu, kde stálo jejich auto. V tomto okamžiku se díval obráceně hlavou doprava ke svědkovi. Jeho mrtvé tělo bylo říční policií nalezeno tam, kde se před svědkem zřítíl, to už bylo za molem na rakouské straně. Ležel ve stojatých vodách. Pokud si vzpomíná, výstřely přicházely zezadu zprava, tedy z postavení, které je na náčrtku označeno jako POĚ.

Svědék ing. Juraj Pacan vypověděl, že vzhledem k odstupu času si na věc nepamatuje. Neříká mu nic jména Josef Mlčoušek, Karel Hřebeský a Alexandr Soustružník. Pokud jde o jméno Jozef Hudák, toto jméno se u pohraničnicků vyskytovalo častěji. Incidentů na státní hranici s Rakouskou republikou bylo více a na konkrétní případ si nevzpomíná. Po ukončení studia na důstojnické škole v roce 1964 byl přemístěn k pohraniční brigádě Bratislava a zařazen na funkci velitele čety. Je možné, že v roce 1967 byl zařazen na funkci velitele čety k pohraniční rotě v Karlové Vsi. Státní hranice mezi Rakouskem a Československem probíhala, pokud jde o tok Moravy, středem řeky Moravy. Kamenná hráze se v roce 1967 jednoznačně nacházela na rakouské straně hranice. Pokud jde o použití zbraně, na pohraniční rotu se vztahoval předpis PS - I. - I), který vycházel ze zákona o použití zbraně. U pohraničnicků při každém nastupujícím ročníku se dělalo tzv. zavedení, kdy jim byl vysvětlen průběh státní hranice do nejmenších podrobností. Pohraničníci byli s průběhem státní hranice seznamováni v rámci bojové přípravy. Každé použití střelné zbraně pohraničnický šetřil orgán pohraniční roty a orgány vojenské prokuratury. Podle platných předpisů pohraničnick nesměl svléknout uniformu, odložit zbraň a s nožem v zubech plavat v řece Moravě směrem k rakouskému břehu. Pokud to udělal, zcela určitě porušil mezinárodní dohody a interní předpisy. Pokud kdokoli z pohraničnicků přeplaval přes řeku Moravu na kamennou hráz, evidentně se nacházel na rakouském území. Pohraničnick rovněž nesměl použít zbraň takovým způsobem, aby střely dopadaly na území cizího státu.

Svědék Ján Škrabák vypověděl, že předpis pro použití zbraně proti narušitelům státní hranice byl označen PS I. – 1). Zde byly uvedeny všechny zásady použití zbraně. Po nástupu nováčků na konkrétní rotu je seznámili funkcionáři podrobně s celým střeženým úsekem a průběhem hranice. Pokud jde o plánek z místa narušení státní hranice ze dne 27.8.1967 ve 14.30 hodin v úseku 9. pohraniční roty, tak tento vypracoval podle výpovědi pohraničních hlídek. Při pronásledování narušitele hlídkám nebylo dovoleno překročit státní hranici.

Svědék Robert Macura vypověděl, že v roce 1967 působil ve funkci velitele praporu, byl přímo na jednotce pohraniční stráže pod hradem Děvín. Zde byl informován funkcionáři pohraniční stráže o případu narušení hranice. Pokud si vzpomíná, hranice řeky Moravy tehdy procházela zhruba v 1/3 řeky Moravy blíže k břehu Československa. Kamenná hrázka, která z vody vystupovala, byla na rakouské straně. Pohraničníci v žádném případě nesměli střelbu vést přes státní hranici na rakouské území. Všichni základáci byli školeni při nástupu, po příchodu k jednotce byli seznamováni s konkrétním úsekem a průběhem státní hranice. Během základní vojenské služby byli příslušníci pohraniční stráže proškoleni prakticky průběžně. Jakékoli použití zbraně pohraničníky bylo prošetřováno představiteli brigády a praporu, kam služebně patřili. Velitelem brigády byl Ondrej Šedivý, náčelník štábu byl ing. Jan Holan, zpravodajské oddělení brigády – ing. František Cudrák, přítomni byli i velitel čety a velitel roty. Přeplování řeky až ke kamenné hrázce bylo neoprávněné.

Svědék Alexandr Soustružník v přípravném řízení vypověděl, že dne 27.8.1967, kdy došlo k incidentu na státní hranici, byl se svobodníkem Hudákem na pozorovatelně a zde maloval zříceninu hradu Děvín. Svobodník Hudák zde vykonával svoji službu ostrahy státní hranice. Přitom zjistili, že u hraničního zátarasu zastavilo vozidlo, z něhož vyskočily 4 osoby převlečené do plavek, přeskočili na střechu auta a ze střechy přeskočili drátěný zátaras. Potom skočili do vody a plavali řekou Moravou do Rakouska. Prostředkem Moravy byla asi 1 m vysoká sypaná hráz, která tvořila státní hranici. Svobodník Hudák vystřelil do vzduchu varovný výstřel, seběhl z pozorovatelně a poté přeskočil na druhou stranu přes drátěný zátaras na břeh Moravy. Svědek zavolal na rotu pohraniční stráže polním telefonem a následoval svobodníka Hudáka. Svobodník Hudák zalehl na břehu Moravy a jednotlivými ranami se snažil zastavit narušitele, kteří byli 10-12 m od břehu a plavali směrem k sypané hrázi. Mezi tím doběhl i voják Mlčoušek, který rovněž zahájil střelbu a v tom okamžiku byl vzdálen 120-130 m od nich. Střelba Hudáka a Mlčouška se křížila tak, aby na rakouské území dopadlo co nejméně střel. Oba střelci střelbu směřovali před narušitele ve snaze zabránit jim v dalším plavání. Spatřil, jak jeden z narušitelů dal náhle z vody ruce nad hlavu a zmizel pod hladinou na československé straně hranice, bylo to 2-5 m před sypanou hrázi. Ostatní 3 narušitelé doplávali k sypané hrázi a tu přelezli. Potom se svobodník Hudák a voják Mlčoušek svlékli do trenýrek a s bodáky plavali k sypané hrázi, kde se pod vodou snažili najít zasaženého narušitele, toho však nenalezli. Na břeh se dostavil psovod voják Hřebeský, velitel Pacan a ještě dva členové poplachové hlídky. Střely dopadaly na rakouské území, asi tak 50 m napravo a nalevo od dvou rybářů. Pokud jde o postup proti narušitelům státní hranice, byli školeni 2x týdně, potom následovaly dva dny služby a tak se to opakovalo. Bylo jim zdůrazňováno, aby se co nejvíce vyvarovali střelby na území sousedního státu. V daném případě došlo k porušení tohoto nařízení, ale vzhledem k tomu, že byla krátká vzdálenost mezi oběma břehy, střely musely dopadat i na rakouské území, jinak by byl zákrok neuskutečnitelný. Celý případ byl tehdy vyšetřován velitelem roty mjr. Kozákem, potom kriminální službou z bratislavské brigády nebo vyšetřovacími orgány ministerstva vnitra. Oba vojáci byli tehdy odměněni za výkon služby 5ti denní zvláštní dovolenou a dostali hodinky s věnováním od velitele brigády. Dle jeho názoru zákrok obou vojáků byl správný.

U hlavního líčení svědek vypovídal shodně jako v přípravném řízení, pokud jde o průběh incidentu na Československo-rakouské státní hranici v srpnu 1967 s tím, že na podrobnosti si již nepamatuje. Dále uvedl, že o průběhu státní hranice byli poučováni 2x - 3x do měsíce. Rovněž byli poučováni o použití zbraně. Dále uvedl, že viděl, jak střely dopadaly do vody, domnívá se, že střely dopadaly i na rakouský břeh.

Svědék Karel Hřebeský v přípravném řízení vypověděl, že si na událost vzpomíná pouze matně, tehdy byl na Děvíně na vycházce, bezprostředně u vyšetřované události nebyl. Když zaslechl několik výstřelů, sešel z druhé strany Děvína do míst, kam lépe viděl na soutok řeky Moravy s Dunajem. Ve vodě spatřil jednoho člověka, jak plaval podél kamenné hráze, ale za nějakou chvíli, kdy opět zaslechl několik dávek z automatické zbraně, se ten člověk u kamenné hráze potopil a již se z vody nevyňobil. Z pohraničnicků spatřil pouze svobodníka Hudáka. Pokud jde o osobu jménem Mlčoušek, tak toho si nepamatuje.

U hlavního líčení svědek vypověděl, že viděl, jak se jeden z narušitelů plazí kolem kamenné hráze. Že by byl zasažen výstřely, to neviděl. Dále uvedl, že neviděl, že se ten člověk potopil. Po upozornění na rozpory svědek uvedl, že vypovídal vždy pravdu, že o tom přemýšlel a dle jeho názoru nemohl člen hlídky, který byl na pravé straně narušitele zastřelit, protože tento byl schovaný za zídou, která byla asi 100 m od soutoku Dunaje s Moravou a spíše na rakouské straně.

Svědék Pavel Pavlovec vypověděl, že se s obžalovaným potkal v říjnu 1967, kdy byl převelen na pohraniční rotu. Sloužili spolu a mluvili spolu o celé věci, a proto se přihlásil, protože je přesvědčen, že obžalovaný nemluví pravdu, když uvádí, že střílel před tehdejší občany NDR. On sám s obžalovaným o incidentu mluvil a tento mu sdělil, že stříleli po nich. Obžalovaný mu řekl, že stříleli po 4 lidech, když zjistili, že jsou v řece. Jako nováčci byli zaváděni do úseku a dopodrobna byli informováni s tímto případem, byly konstatovány veškeré chyby, které se při zákroku staly s tím, že k zákroku vůbec nemělo dojít. Svědek vypověděl, že nesměli střílet tak, aby střely dopadaly na břeh sousedního státu, což je v tomto místě nemožné. Střílet by bylo možné pouze ze stran, nikoliv kolmo na rakouský břeh. Když byli s případem seznamováni, nepadlo ani slovo o tom, že by Hudák s Mlčouškem stříleli před narušitele, aby jim zabránili v přechodu, takový postup ani nesouhlasí s předpisy, které tehdy měli. Podle předpisů měli dovoleno vystřelit varovný výstřel a potom krátkými dávkami střílet do narušitelů. Z hlediska pohraniční stráže byla hlavní chyba v tom, že střely dopadaly na území Rakouska. Pokud jde o to, kde byl jeden z narušitelů zastřelen, to mu není známo. Byli seznámeni s tím, kudy vede státní hranice s tím, že tato vede středem řeky Moravy. O tom, kudy vede státní hranice, se dověděl hned při nástupu na útvar. Úprchlík, který se zdržoval na území cizího státu nebylo možné zadržet. O celé události se na útvaru bavili v říjnu 1967.

Svědék Lubomír Páleník vypověděl, že obžalovaného Josefa Mlčouška zná z vojny v Karlové Vsi, kde společně s ním vykonával služby u Dunaje. Byl tam, když došlo ke střelbě na Němce, kteří přijeli autem, přeskočili plot a přecházeli přes Moravu, kde byl menší proud. O tom, kudy přicházeli, se dověděl na rotě, hovořilo se o tom, kde Němec byl. Dva narušitelé utekli, jeden Němec byl zastřelen. Pohraničníci tehdy stříleli samopalem z pozorovatelný. Stříleli směrem k vodě na hranici po hráz. Státní hranice šla prostředkem Moravy, kde kamenná hráz byla. O hlavním líčení se dověděl z novin a televize, spojil se s obžalovaným. Ten Němec byl zastřelen na hrázi, což bylo neutrální území. Dále svědek vypověděl, že měli dovoleno střílet směrem na vodu, k té pomyslné státní hranici. Povoleno bylo pouze střílet po hráz, a to i po narušiteli. Těžko je říci, zda bylo zakázáno střílet do Rakouska. Před projednávaným incidentem sloužil na hranici druhým rokem jako psodv a za tu dobu

překročilo hranice hodně lidí, kolik jich bylo zastřeleno, neví. On sám se podílel na zásahu proti narušitelům, jednalo se tehdy o školáky. Nestřílelo se, našel je pes.

Svědék Manfred Helmut Reinhold Hanh vypověděl, že se rozhodl vzhledem k nespokojenosti s politickými poměry z NDR uprchnout společně s Richardem Schlenzem, Jörgem Poppem, Lutzem Rassmannem z NDR. Autem Lutze Rassmanna jeli společně dne 26.8.1967 do Rakouska. Jörg Poppe znal místo na československo-rakouské hranici přes řeku Moravu. Původně chtěli hranici překonat v noci, ale zjistili, že na řece je pohraniční loďka slyšeli psy. Dne 27.8.1967 kolem 14.50 hodin útěk provedli, ze střechy auta přelezli hraniční plot, k břehu řeky jim zbývalo 10 m. Jejich útěk zpozorovali, asi když přelézali plot, a to pohraničník z hlídkové věže, který tuto opustil a utíkal směrem k nim. Oni plavali ve vodě na rakouskou stranu směrem ke skalnímu valu. V době, když plavali, po nich několikrát vystřelili, ale dostali se ke kamennému valu, který vybíhá z půdy na rakouské straně. Když přelézali kamenný val, z československé strany na ně stříleli. Poppe dobře viděl, že Richard Schlenz ještě přešel kamenný val, ale pak už se nevynořil. Svědek dále uvedl, že když přecházeli hranici, tak tam byli jenom dva vojáci. On sám neviděl Richarda Schlenze v okamžiku, kdy byl zasažen střelbou.

Svědék Hermann Salinger vypověděl, že v den incidentu na československo-rakouských hranicích byl na procházce se svoji manželkou, se svým bratrem a švagrovou. Byli asi 30 m uvnitř v lese, když slyšeli první výstřely. Výstřely následovaly rychle za sebou. Šli směrem k řece, bratr mu ukázal nějakého muže, který chtěl překonat v řece šterkový val, v tomto okamžiku viděl ještě tři další muže, kteří byli v civilním oblečení. Na protějším břehu viděl dva československé vojáky pohraniční strážce, kteří oba stříleli. Ženy se schovaly. Svědek uvedl, že viděl, jak muž, který překonával val, se otáčel kolem své podélné osy a spadl do vody mezi kamenným náspelem a pevným břehem a potopil se. Dalším třem se podařilo přelézt kamenný násyp a brodili se vlevo směrem na sever kryti náspelem. Dále viděl, že jeden z pohraničníků se svlékl do trenýrek, vzal do úst nůž a přeplaval řeku. Vylezl na kamenný val, kde se rozhlížel. Dle jeho odhadu řeka tehdy měřila 40 až 50 m šířce, hranice byla asi 20 m daleko od náspu. Svědek vypověděl, že trvá na tom, že stříleli oba pohraničníci z československého břehu, a to poznal podle držení těla, přiložení zbraně a podle toho, čemu se říká „palba z ústí“.

Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství založeném na čl. 301-321 a z výpovědi soudního znalce MUDr. Michala Zeleného při hlavním líčení dne 15.12.2003 se podává, že poškozený Richard Schlenz po zasažení střelou z ruční palné zbraně upadl prakticky okamžitě do bezvědomí, jelikož byly významně poškozeny důležité úseky centrální nervové soustavy. Ze soudně-lékařského hlediska je velmi nepravděpodobné, že by byl Richard Schlenz po zásahu schopen sám nějakého jednání či pohybu. Poranění Richarda Schlenze lze považovat za absolutně smrtelné. K jeho úmrtí by velmi pravděpodobně došlo i při poskytnutí okamžité specializované pomoci a za předpokladu, že by poškozený neupadl do vodního toku, kde utonul. Bezprostřední příčinou smrti Richarda Schlenze bylo utonutí, které nastalo zákonitě po pádu těla v bezvědomí do vody ve velmi krátké době po ponoření. Ze znaleckého posudku se dále podává, že na těle poškozeného nebyly nalezeny žádné známky hovořící jednoznačně pro střelbu zblízka. Ve znaleckém posudku MUDr. Wenera Woltze došlo zřejmě k překladové nepřesnosti, pokud jde o průnik střely. Z popisu poranění a schématu, které je ve znaleckém posudku vyhotoveno, je zřejmé, že střela pronikla přes dutinu lební. V původním znaleckém posudku resp. v jeho překladu je nepřesně uvedeno, že střela probíhala pod spodinou lebeční, v takovémto případě by ovšem nezasáhla mozek, resp.

mozeček. Poškozený byl po zásahu schopen maximálně nevědomých pohybů rukama a nohama.

Z odborného vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví balistická expertiza založeném na čl. 355-357 a z výsledku znalce kpt. ing. Vladimíra Bočka při hlavním líčení dne 11.2.2004 se podává, že ve zkoumaném případě nejsou dány k dispozici dva pevné body k určení dráhy střely a tím k určení směru střelby a následně stanoviště střelce. Průstřel hlavy nelze k určení dráhy střely využít, pokud není známo držení těla poškozeného v okamžiku zásahu a není známa přesná pozice střelce, ani místo dopadu střely po proniknutí lebkou poškozeného. V daném případě nebyla zajištěna střela, která způsobila průstřel lebky poškozeného. Nelze tedy určit zbraň, ze které byla střela vystřelena. Ke směru střelby se lze vyjádřit pouze s určitým stupněm pravděpodobnosti na základě výsledků pitvy a výpovědi svědků události. Za situace, kdy k zasažení poškozeného Schlenze došlo v době, kdy jeho tělo bylo v takové poloze, jak to popisuje svědek Jörg Richard Poppe, tzn., že poškozený Schlenz stál vzpřímeně na molu zády k místu, kde stálo auto uprchlíků a díval se doprava na svědka Jörga Richarda Poppeho. Pak byl poškozený Richard Schlenz zasažen střelou vystřelenou zprava, tedy ze stanoviště, ze kterého střílel svobodník Hudák. Na rakouském území bylo zajištěno 10 porušení povrchu vytvořených střelami, 9 porušení bylo vytvořeno střelami vypálenými z jihovýchodního směru (stanoviště vojína Mlčouška) a 1 porušení bylo vytvořeno střelou vystřelenou ze severovýchodního směru (stanoviště svobodníka Hudáka). Nelze přitom vyloučit, že došlo k dopadu střely na rakouské území po odražení od hladiny na území Československa a zároveň nelze vyloučit, že se jednalo o přímý zásah. Stejná situace je i v případě poškozeného Schlenze. Nelze vyloučit, že poškozený byl zasažen přímou střelou nebo střelou odraženou. Člověk se různě pohybuje a pohyb střely v překážce nikdy nemusí být tak, že se neodchýlí od své dráhy. Střela se mohla překážce trochu vychýlit vlivem rotace. Jednotlivými ranami se střílí mířená střelba na jednotlivý objekt, dávkou se střílí na skupinové cíle.

Z překladu článku Expressu Rakouského deníku z 29.8.1967 a z 30.8.1967 se podává, že rakouský deník Express hodnotil střelbu na československo-rakouských hranicích dne 27.8.1967 a chování československých pohraničnicků jako narušení státní hranice vojáky cizího státu a zastřelení uprchlíka Němce Richarda Schlenze na kamenné hrázi na rakouském břehu jako vraždu.

Oficiální československá tisková kancelář ČTK hodnotila chování pohraničnicků dne 27.8.1967 na československo-rakouské hranici tak, že pohraniční hlídka použila zbraň v souladu se zákony k ochraně československých hranic.

Z úmrtního listu založeného na čl. 31 se podává, že Jozef Hudák, nar. 26.5.1946 zemřel dne 14.8.1988.

Z úředního záznamu Policie ČR, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinu komunismu založeném na čl. 109 se podává, že ve dnech 25. až 27.4.2001 strážmistr Lehký a Mgr. Pulz studovali archiv Ministerstva vnitra Slovenské republiky v Vnitranskej Strede, konkrétně problematiku usmrcení osob na československo-rakouské hranici v období od roku 1948 do roku 1989. Při studiu archivních dokumentů nebyly zjištěny žádné nové skutečnosti týkající se trestní věci obviněného Josefa Mlčouška.

Na čl. 110-114a je založena fotodokumentace z místa činu k případu smrtelného postřelení Richarda Schlenze dne 27.8.1967 na československo-rakouské hranici u ústí řeky

Moravy do Dunaje. Na fotografii č. 1 obžalovaný označil kolečkem místo, kde stál, hvězdičkou označil místo, kde byli narušitelé a uvedl, že nadřizený Hudák nemohl být na fotografii vidět, protože to bylo dál. Pokud jde o fotografii č. 2, tak k té obžalovaný uvedl, že stál v místě, kde stál figurant.

Z překladu zprávy prezidenta Zemského soudu Korneuburg ze dne 22.3.2001 se podává, že Zemský soud Korneuburg poskytl kopii spisu vedeného u tohoto soudu pod zn. 13 Vr 588/94, Ur 3039/94 na neznámého pachatele k osobě Richarda Schlenze. Řízení je v současné době předběžně zastaveno.

Z rozhodnutí založeném na čl. 133 se podává, že dne 27.4.2001 rozhodlo Nejvyšší státní zastupitelství České republiky o žádosti Státního zastupitelství v Korneuburgu v Rakouské republice o převzetí trestní věci vedené proti Josefu Mlčouškovi, nar. 12.8.1947.

Z fotokopie denního hlášení založené na čl. 3-6 podsvazku I. se podává, že dne 28.8.1967 bylo zaznamenáno narušení státní hranice dne 27.8.1967 na úseku Karlova Ves v prostoru soutoku Moravy a Dunaje. Toto bylo označeno jako beztrestné narušení státních hranic, a to dvěma osobami státními příslušníky NDR z Československa do Rakouska. Svobodník Jozef Hudák po varovném výstřelu se pokusil narušitele zadržet, kdy viděl, jak překonali signální stěnu 4 osoby, poté se mu ztratily z dohledu. Následně viděl, jak 4 osoby plavou směrem k rakouskému břehu a zahájil mířenou palbu, stejně jako Josef Mlčoušek, který když uslyšel varovný výstřel od stanoviště pohraniční hlídky, ihned se přesunul po břehu Dunaje k soutoku řek Moravy a Dunaje a zahájil rovněž mířenou palbu. Po palbě obou hlídek byly zasaženy dvě osoby, které se převalily přes hráz a víc je nebylo vidět. Zbývající 2 osoby se ukryly za kamennou hráz rakouské strany. Pohraničníci proti nim nemohli vést účinnou palbu. Z hlášení se podává, že strážník člun zjistil v blízkosti kamenné hrádky značné množství krve. Od vytažení utonulých osob bylo upouštěno, neboť toto místo se již nachází za hraniční čarou v řece Moravě. Narušitelé zanechali za signální stěnou osobní motorové vozidlo s doklady, ze kterých vyplývá, že se jednalo o státní příslušníky NDR, Manfreda Hahna, Richarda Schlenze, Lutze Rassmanna a Jörga Poppeho. Při vedení palby proti narušitelům na řece Moravě nedošlo k tomu, že by střely dopadaly na rakouské území. Palba byla mířenou bodovou palbou. Svobodník Hudák byl v době narušení od místa narušení vzdálen 350m, voják Mlčoušek byl v té době vzdálen 250m, avšak za obloukem, který zmenšuje viditelnost.

Z kopií tzv. informace zpracované podle výsledků porady ze dne 19.9.1967 uskutečněné na velitelství pohraniční stráže v Praze založené na čl. 8-10 podsvazku č. I. se podává, průběh státních hranic mezi Československem a Rakouskou republikou je určen státní smlouvou z Saint Germain z 10.9.1919, dohodou mezi Československem a Rakouskou republikou z 10.3.1921 a státní smlouvou z 15.5.1955, týkající se obnovy nezávislého a demokratického Rakouska podle stavu k 1.1.1938. Hranice na úseku, kde je postavena strážní věž je určena středem koryta řeky Moravy. Podle uvedených smluvních dokumentů a rovněž i podle obvyčejového práva mezinárodního se uznává, bude-li řeka Morava pozvolně měnit na základě přírodních jevů svůj tok, čímž způsobí rozšiřování území jednoho z obou pobřežních států a zmenšování území druhého, bude hranice nicméně probíhat stále středem koryta. Každá jiná změna říčního koryta by měla být dohodnuta oběma smluvními stranami. Pokud jde o hranici, která vede tokem Moravy, hraniční čarou je v současné době střední čára koryta. V tomto úseku byla československou stranou vybudována regulační hráz. Regulační zařízení posunulo původně levý břeh Moravy blíže ke středové čáře a mohlo se tak stát i pro středovou čáru. Není zjištěno, na kterém území se nachází československá strážní věž.

Z fotokopie zprávy velitele 11. pohraniční brigády plk. Ondreje Šedivého založené na č.l. 16-19 podsvazku I.) se podává, že dne 31.8.1967 byla doručena ministerstvu národní obrany, velitelství pohraniční stráže zpráva velitele 11. pohraniční brigády – hlášení o narušení státní hranice dne 27.8.1967.

Z překladu znaleckého posudku ing. Aloise Massaka založeného na č.l. 135-142 v podsvazku č. II. se podává, že předmětem tohoto znaleckého posudku jsou odpálené výstřely v souvislosti s hraničním incidentem, který se udál dne 27.8.1967 na rakousko-československé hranici, kdy tři uprchlíci přešli kamennou hráz, kterou poté využili ke krytí před ostřelováním a dostali se do přílehlého lužního území. Čtvrtý uprchlík Richard Schlenz byl při přelézání kamenné hráze smrtelně zasažen projektilem a spadl přes hráz do mrtvého ramene, které se nachází na rakouském území a zde byl četníky mrtvý z místa vytažen. Při provedeném ohledání místa dne 28.8.1967 bylo zjištěno na okraji lužního území, které přiléhá k mrtvému ramenu, a to na pařezech a vrbových větvích celkem 5 vstřelů resp. průstřelů. Jeden vstřel se nachází ve výšce 230mm v jednom vrbovém pařezu, další střela představuje dotekový vstřel na vrbové halouzce ve výšce 425mm, další vstřel zůstal ve vrbovém pařezu ve výšce 400mm, další vstřel se nachází ve větvi o průměru 83mm, výška střelu je 270mm a výška výstřelu je 250mm nad zemí, další vstřel se nachází ve vrbové haluzi o průměru 85mm ve výšce 290mm (vstřel 4). Rentgenologický průzkum tohoto kousku větve ukázal, že se jedná o vstřel, kdy střela zůstala uvnitř. Na rakouském území byly celkem nalezeny dvě střely, kdy se s největší pravděpodobností jedná o střely krátkých nábojů s označením 7,62x39mm, přičemž 7,62mm udává kalibr a 39mm délku nábojnice. Tento druh krátkých nábojů s označením 45 byl od roku 1943 používán Rudou armádou a byl používán při střelbě ze samonabíjecí nebo strojní karabiny a později s automatických zbraní s označením automat Kalaschnikow. Tento druh samonabíjecích nebo automatických zbraní zavedli po roce 1945 všechny státy východního bloku. Česká armáda byla v letech 1956-1958 přezbrojena na samonabíjecí zbraně s krátkými náboji 7,62x39, tyto zbraně jsou označeny samopal M 58, kalibr 7,62x39. Oba aservované projektily představují střely nábojů zn. 7,62x39. Druh nábojů kalibr 7,62x39 se používal ke střelbě u Československé armády ze zbraně označené samopal vzor 58, kalibr 7,62x39. Na základě vyšetřování směru střelby na místě samotném je možno jednoznačně vypovědět, že výstřely byly odpáleny z československého výsostného území na území rakouské. Střílelo se jak ze severovýchodního, tak i z jihovýchodního směru na uprchlíky, jakož i na rakouské výsostné území. Na rakouském výsostném území bylo zjištěno 10 vstřelů projektilů. Došlo ke konkrétnímu ohrožení nejen 4 uprchlíků, ale také osob, které se nacházely na lužním území u mrtvého ramene a to v okruhu několika stovek metrů a zároveň odpálené výstřely letěly odražené nebo jako úlomky z kamenné hráze dále směrem na rakouské výsostné území. Tento druh vstřel má ještě na vzdálenost 200-300m několikanásobný smrtící účinek.

Z překladu znaleckého posudku Institutu soudního lékařství, Univerzity Vídeň, založeném na č.l. 166-169 podsvazku č. 2) se podává, že dne 5.9.1967 byla provedena pitva mrtvoly Richarda Schlenze, který byl výstřelem do hlavy smrtelně zraněn a utopil se. Ze znaleckého posudku se podává, že mrtvola muže vykazuje průstřel lebky, jedná se o výstřel z dálky. Kalibr podle průměru otvoru vstřelu by mohl být stanoven těsně pod 7,65mm, střela pronikla do hlavy pod pravým uchem napříč prostorem pod spodinou lebeční, prorazila obě hemisféry malého mozku, levou dalekosáhle roztránila, otevřela čtvrtou mozkovou komoru. Vzhledem k tělu mrtvoly měl střelný kanál vodorovný průběh a ležel v rovině pomyslné paralelně s frontální rovinou těla. Vstřel do hlavy pro poškození malého mozku a čtvrté mozkové komory musel způsobit okamžitou neschopnost jednání a bezvědomí. Poškozený

Schlenz se potopil do vody Moravy a utopil se. Ze střelného zranění je nutné s jistotou odvodit, že Schlenz nebyl schopen samostatně ujit žádnou vzdálenost a také již nemohl plavat. Proto se musel potopit na onom místě, kde ho zasáhla střela do hlavy. Dispozice plic a jejich celkový stav poukazuje jednoznačně na smrt utopením. Vzhledem ke zranění Richarda Schlenze způsobeného vstřelem do hlavy, smrt utopením proběhla v kratším časovém intervalu než u člověka nezraněného. Zranění mozku výstřelem ale samo o sobě bylo tak těžké, že Schlenze i při okamžitém vytáhnutí z vody by nezůstal naživu. Schlenze nebyl v okamžiku smrti pod vlivem alkoholu. Smrt Schlenze lze připsat okolnosti, že tento byl vstřelem do hlavy zraněn nejtěžším způsobem a na základě tohoto se potopil do vody. O průběhu vstřelu v prostoru není možné z výsledku otevření mrtvol vyvodit žádné spolehlivé závěry, protože není známo ani držení těla Schlenze v okamžiku zranění, ani pozice střelce a dopad střely mimo tělo po proniknutí lebkou.

Z překlada provedení ohledání a výslechu odborného znalce založeném na č.l. 171-177 se podává, že dne 28.8.1967 soudní znalec Werner Woltz se k mrtvole poškozeného Richarda Schlenze vyjádřil mimo jiné, že 30mm za středem pravého ušního boltce se nachází proděravění kůže, které představuje úplnou ztrátu substance a je tvarováno lehce oválně. Na protilehlé straně hlavy se nachází 30-50mm za středem levého ušního boltce roztržení tkáně o průměru asi 20mm. Od tohoto roztržení tkáně vychází směrem k pokožce celkem 6 paprskových trhlin, které vytváří obraz malých útržků. Zranění za pravým uchem prorazilo všemi měkkými částmi lebky a proniklo těsně nad upnutím šíjového svalstva a 40mm sluchovodem do nitra lebky. Do tohoto proděravění lze zavést kovovou kalibrovou sondu nastavenou něco pod hodnotu 7,65. Kanál proniká celou pravou hemisférou malého mozku, ústí do čtvrté mozkové komory, jejíž spodek je naplněn hustým zakrvácením.

Soud provedl všechny dostupné důkazy, které zhodnotil v jejich souhrnu i jednotlivě. Obhajoba obžalovaného Josefa Mlčouška byla postavena na tvrzení, že střelil 27.8.1967, když 4 uprchlíci z tehdejší NDR překonávali státní hranici mezi tehdejšími Československem a Rakouskem v prostoru soutoku řek Morava a Dunaj pod hradem Děvín. V žádném případě však nestřílel na tyto uprchlíky, ale střílel nad ně a před ně tak, aby jim zabránil v plavbě střelil pouze po tu dobu, co se domníval, že se nacházejí na území tehdejšího Československa. Tato obhajoba obžalovaného se v průběhu celého dokazování u hlavního líčení nepodařila vyvrátit.

Dokazováním provedeným při hlavním líčení bylo zcela jednoznačně prokázáno, že dne 27.8.1967 kolem 14.20 hodin na československo-rakouské hranici do prostoru soutoku řek Morava a Dunaj pod hradem Děvín 4 občané tehdejší NDR jménem Manfred Helmut Reinhold Hahn, Jörg Richard Poppe, Peter Lutz Rassmann a Richard Schlenze přijeli na osobním vozem zn. BMW, přes střechu vozidla překonali drátěný hraniční zátaras, skočili do řeky Moravy a plavali směrem k rakouskému břehu (výpovědi svědků Hahna, Poppe, Rassmanna, obžalovaného, listinné důkazy). Dalším dokazováním provedeným při hlavním líčení (z listinných důkazů, zejména z odborného vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví balistická expertiza a výslechu znalce z oboru balistiky, z výpovědi svědků Hahna, Poppe, Rassmanna) bylo jednoznačně prokázáno, že na tyto 4 uprchlíky bylo stříleno i tehdy, když se dostali za státní hranici, která vedla středem řeky Moravy konkrétně na hráz, která byla hluboko na rakouském území. Event. minimálně na rakouské území dopadaly střely, které se odrazily od hladiny řeky Moravy a uvedená hráz byla poškozena střelami, které dopadly sice na československé území, dále byly odraženy od hladiny řeky Moravy. Dále bylo prokázáno, že stejným způsobem byl zasažen střelou do hlavy i Richard Schlenze v okamžiku, kdy překonával kamennou hráz na řece Morava nacházející se již na rakouské straně státní

hranice. Navíc poškozený Richard Schlenz byl zasažen do pravé strany lebky. Pokud tento poškozený stál při zasažení střelou tak, jak popsal ve své výpovědi svědek Jörg Richard Poppe, tak v takovém případě byl poškozený Richard Schlenz zasažen střelou vystřelenou zprava nebo-li ze severovýchodního směru, kde se nacházelo stanoviště svobodníka Josefa Hudáka (stanoviště vojína obžalovaného Mlčouška bylo v jihovýchodním směru). Jedná se přitom pouze o určitou míru pravděpodobnosti, kdy k určení dráhy střely, k určení směru střelby a následně stanoviště střelce je nutno znát nejméně dva pevné body, které v daném případě nejsou k dispozici (odborné vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví balistická expertiza).

Soud neměl žádné pochybnosti o věrohodnosti výpovědi svědků Manfreda Helmuta Reinholda Hahna, Jörga Richarda Poppeho, Petera Lutze Rassmanna, Ondreje Šedivého, ing. Františka Cudráka, ing. Jana Holana, Františka Vidy, Jána Kabáta, Frederiky Urbánkové, Wilfriede Salingerové, Ernesta Karla Vargy, Heleny Vargové, Ingrid Salingerové, Ing. Juraje Pacana, Roberta Macury, Karla Hřebeského, Pavla Pavlovce, Hermana Sallingeru. Soud nezjistil žádné skutečnosti, pro které by tito svědci vypovídali úmyslně v neprospěch obžalovaného Josefa Mlčouška. Pokud jde o rozpor ve výpovědích těchto svědků soud je hodnotil tak, že jsou způsobeny značným časovým odstupem od události. Stejná situace je i pokud jde o svědka Alexandra Soustružníka. Pokud jde o to, že tento svědek uvedl, že viděl, jak jeden z uprchlíků po střelbě zvedl ruce a potopil se pod hladinu a již nevyplaval a byl na československém státním území, tak v této části soud výpověď tohoto svědka hodnotil jako snahu pomoci obžalovanému Josefu Mlčouškovu. V této části je výpověď svědka Alexandra Soustružníka v rozporu s ostatními důkazy provedenými při hlavním líčení, ze kterých jednoznačně vyplývá, že k zasažení poškozeného Richarda Schlenze došlo při překonávání hráze, která byla hluboko na rakouském území. K věci vypovídal i svědek Lubomír Páleník, který uváděl, že Němec byl zastřelen na hrázi, což bylo neutrální území. Rovněž výpověď svědka Lubomíra Páleníka hodnotil v této části soud jako snahu pomoci obžalovanému. Ze svědeckých výpovědí bývalých pohraničnicků event. jejich velitelů i z výpovědi obžalovaného soud zjistil, že pohraničníci byli opakovaně proškořováni v tom, jakým způsobem použít střelnou zbraň vůči tzv. narušitelům státní hranice a rovněž byli pečlivě proškořováni k otázce, kudy vede státní hranice s tím, že za státní hranici na cizí státní území nesmí dopadat střely. S ohledem na tuto skutečnost soud obhajobě obžalovaného Mlčouška pokud jde o to, že se domníval, že státní hranice na řece Moravě je ohraničena hrází, za kterou se uprchlíci schovali, neuvěřil.

Pokud jde o použití střelné zbraně pohraničnickými vůči tzv. narušitelům státní hranice, je zcela nepochybné, že pohraničníci byli oprávněni použít i střelnou zbraň k zadržení narušitelů na území Československa tak, aby narušitelům zabránili překročit státní hranici. Je tedy nepochybné, že pokud obžalovaný Josef Mlčoušek takto postupoval vůči uprchlíkům z tehdejší NDR, jednal tak v souladu s tehdy platnými právními předpisy a použil střelnou zbraň vůči uprchlíkům oprávněně. Jiná situace je, pokud na uprchlíky bylo střeleno i poté, co překročili pomyslnou státní hranici, tedy střed řeky Moravy. Nelze vyloučit, že obžalovaný Josef Mlčoušek skutečně střelil na uprchlíky i v době, kdy se již nacházeli na rakouském území ale tak, aby tyto nezasáhl. O možnosti střelby ze strany obžalovaného Mlčouška tímto způsobem svědčí částečně i skutečnost, že na rakouském břehu se na straně po střelbě, která směřovala z jihovýchodu, tedy ze stanoviště obžalovaného Josefa Mlčouška našlo 9 vstřel, narodil od jedné střely, která se na rakouské území dostala z československého území při střelbě ze severovýchodu. Toto tvrzení obžalovaného je podporováno i skutečností, že s největší pravděpodobností byl poškozený Richard Schlenze rovněž zasažen při střelbě ze severovýchodu, tedy při střelbě ze stanoviště svobodníka Hudáka. Přitom nelze vyloučit, že k zasažení jak poškozeného Richarda Schlenze, tak hráze na rakouském území, tak i břehu na rakouském území došlo po odrazu střel z hladiny řeky Moravy, kdy se střely odrazily od

hladiny řeky ještě na československém území. Soud hodnotil i listinné důkazy, fotokopie výpovědí události z roku 1967, mimo jiné i výpověď obžalovaného Josefa Mlčouška, který jako svědek vypověděl, že se domnívá, že střílel po uprchlících a že se domnívá, že předposledního uprchlíka zasáhl a posledního neviděl. V souladu s touto svědeckou výpovědí je i výpověď Pavla Pavlovce, který uvedl, že mu sám obžalovaný Josef Mlčoušek sdělil, že střílel po uprchlících, že střílel přímo na uprchlíky. V obou těchto případech se jedná o důkazy, které soud hodnotil i v souvislosti s tehdejší politickou situací v Československu. Je obecně známo, že na území tehdejšího Československa nebyla důsledně dodržována lidská práva. Z listinných důkazů, zejména z vyjádření odpovědných orgánů, zejména ministerstva národní obrany, ministerstva zahraničních věcí soud zjistil, že tehdejší Československo oficiálně hodnotilo incident na československo-rakouské hranici tak, že použití střelné zbraně pohraničníky bylo zcela oprávněné, a to i za situace, kdy všem těmto orgánům bylo známo, že hráz, na které došlo k zasažení Richarda Schlenze, se nachází hluboko na rakouském území. Oba pohraničníci byli za své jednání odměněni, a to přestože československé orgány přiznávaly, že plavání těchto pohraničníků přes řeku Moravu na rakouské území a setrvání na rakouském území, konkrétně na kamenné hrázi, kde se původně uprchlíci skrývali, bylo v rozporu se zákony. Je tedy zřejmé, že v této situaci nezbývalo obžalovanému Josefu Mlčouškovi, který vypovídal jako svědek, vypovídat tak, že střílel na uprchlíky, že se tyto snažil zasáhnout a je přirozené, že pokud mluvil o incidentu s dalšími pohraničníky, tak o něm v roce 1967 mluvil stejným způsobem jak o něm vypovídal jako svědek. V každém případě se jedná o důkazy nepřímé, které potvrzují skutečnosti uváděné v obžalobě. Tyto nepřímé důkazy k prokázání skutečností uvedených v obžalobě v tomto případě nestačí, neboť tyto důkazy netvoří se svým souhrnem logickou ničím nenanarušenou a uzavřenou soustavu vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících nepřímých důkazů, které vcelku shodně a spolehlivě dokazují skutečnosti uvedené v obžalobě v takovém příčinném vztahu, že je z nich možno vyvodit jen jediný závěr a současně vyloučit možnost jiného závěru. Tyto výše uvedené nepřímé důkazy vedly k důvodnému podezření vůči obžalovanému Josefu Mlčouškovi, avšak současně další provedené důkazy při hlavním líčení nevyklučují reálnou možnost, že tvrzení obžalovaného Josefa Mlčouška, že střílel takovým způsobem, aby nezasáhl uprchlíky, je pravdivé. Dále nelze vyloučit a rovněž s ohledem na provedené důkazy je reálně možné, že osobou, která smrtelně zranila poškozeného Richarda Schlenze byl svobodník Josef Hudák. S ohledem na výše uvedené skutečnosti, kdy nebyla vyvrácena obhajoba obžalovaného v průběhu hlavního líčení a vzhledem k tomu, že nelze vyloučit, že pachatelem stíhaného trestného činu byl pohraničník Jozef Hudák, rozhodl soud podle § 226 písm. c) trestního řádu, že zprošťuje obžalovaného Josefa Mlčouška obžaloby Krajského státního zástupce v Brně sp.zn. 3 KZ.v 128/2000 pro skutek, ve kterém byl spatřován trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona, neboť nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný.

Soud zamítl návrh státního zástupce na doplnění dokazování vypracováním znaleckého posudku z oboru balistika, odvětví kriminalistická expertiza. Ve věci bylo vypracováno odborné vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví balistická expertiza, kde zpracovatelé jednoznačně odpověděli na otázky soudu a ve věci byl jako znalec vyslechnut jeden ze zpracovatelů odborného vyjádření. K vypracování znaleckého posudku nelze přistupovat tehdy, jestliže jedné ze strany nevyhovují závěry vyplývající z odborného vyjádření. Navíc v tomto konkrétním případě by však i zpracovatelé znaleckého posudku z oboru balistiky s ohledem na nemožnost zjištění přesného postavení obou střelců, tedy svobodníka Jozefa Hudáka i obžalovaného Josefa Mlčouška, museli pracovat pouze s určitou mírou pravděpodobnosti. Soud proto dospěl k závěru, že vypracování znaleckého posudku

z oboru balistiky Kriminalistickým ústavem Praha je nadbytečné a návrh na doplnění dokazování zamítl.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku si lze podat odvolání do 8 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení k Vrchnímu soudu v Olomouci prostřednictvím Krajského soudu v Brně. Rozsudek může odvoláním napadnout státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho dotýká, zúčastněná osoba pro nepravost výroku o zabránění věci a poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, pro nesprávnost výroku o náhradě škody.

Osoba, oprávněná napadat rozsudek pro nesprávnost některého jeho výroku, může jej napadat také proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo, že chybí (§ 246 odst. 1, odst. 2 trestního řádu).

Odvolání musí být v zákonné lhůtě případně v další lhůtě určené předsedou senátu odůvodněno tak, aby bylo patrné, v kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou rozsudku nebo řízení, které mu předcházelo vytýkány. Státní zástupce je povinen uvést zda odvolání podává ve prospěch či neprospěch obžalovaného. (§ 249/1,2 trestního řádu)

Odvolacím soudem bude odmítnuto odvolání, které nesplňuje náležitosti obsahu odvolání. (§ 253 odst. 3 trestního řádu)

Krajský soud v Brně
dne 11.2.2004.

Za správnost vyhotovení:
M. Ungrová

JUDr. Hana Kleinová, v.r.
předsedkyně senátu